З ГАЛАВОЙ У РАБОЦЕ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Сёння якраз дзень «не зусім прафільнай» работы. Галоўная задача вадалазаў — забеспячэнне працы службы хімічнай і радыяцыйнай абароны, а таксама правядзенне замераў канцэнтрацыі небяспечнага рэчыва ў вадзе. Уцечку нафты ліквідуюць пры дапамозе сарбенту — спецыяльнай сумесі, якая звязвае «чорнае золата» і выцягвае яго з вады. Штодзень ратаўнікі высыпаюць рэчыва ў канал, пасля чаго да так званых бонаў — плывучых загарод на акваторыі — прыбіваюцца вялікія «камякі» сабранай нафты. Боны прыцягваюць да берага, а адпрацаваны сарбент збіраюць у спецыяльныя мяхі.

ХАДЗІЦЬ І АПУСКАЦЦА

Пакуль калегі Паўла рыхтуюцца, малады чалавек тлумачыць нам некаторыя тонкасці працы вадалаза. Адкрыўшы салон мікрааўтобуса, ён распавядае нам пра розніцу паміж гідракасцюмамі, якія захоўваюцца тут.

«Усё-такі мора — гэта зусім іншая гісторыя. У беларускіх азёрах і рэках часам бачнасць такая, што кісць выцягнутай рукі не відаць».

— Вось гэта — самы просты, «мокры» гідракасцюм, — кажа суразмоўца. — Гэта значыць, што пад яго трапляе вада, але калі ён добра падыходзіць па памеры, то назад вада ўжо амаль не выходзіць. Цела яе награвае, і вадалаз не мерзне. Ёсць яшчэ «паўсухі» касцюм — ён аснашчаны спецыяльнымі ўшчыльненнямі, якія змяншаюць кантакт вады з целам. А самы прасунуты — «сухі» касцюм. У ім выкарыстоўваюцца тыя ж ушчыльненні, герметычныя «бегункі» і іншыя дэталі, якія амаль не прапускаюць ваду. Звычайна ў такіх працуюць узімку, калі трэба максімальна абараніць вадалаза ад уздзеяння нізкай тэмпературы.

Тут жа праходзім і лікбез па тэрміналогіі. «Мы не ныраем, а апускаемся, — усміхаецца Павел. — Дарэчы, добрым плыўцом вадалазу быць неабавязкова, бо мы пераважна ходзім па грунце».

Па словах ратаўніка, апранаць гідракасцюмы даводзіцца не так часта, як гэта ўяўляецца. Вадалазы працуюць па графіку суткі праз трое. На дзяжурства заступаюць каманды з трох чалавек, якія заўсёды гатовы прыйсці на дапамогу ў экстранных сітуацыях. Праўда, здараецца такое нячаста. Справа ў тым, што атрад базуецца не на акваторыі, да самага блізкага буйнога вадаёма — Вілейскага вадасховішча — 25 кіламетраў. Звычайна змены праходзяць спакойна, але гэта не значыць, што вадалазы проста «адседжваюць» працоўны час.

Цяпер мы ўжо ведаем, што Павел і яго калегі не ныраюць, а апускаюцца!

— Для пацвярджэння сваёй кваліфікацыі мы павінны за год набраць пэўную колькасць гадзін апусканняў: нехта 60, нехта 90, — кажа Павел. — Для гэтага прыкладна раз на тыдзень праводзяцца вучэбныя спускі. Апускаемся ў басейне і на адкрытай вадзе незалежна ад сезона, як летам, так і ўзімку. Калі выконваеш гэты план і здаеш усе экзамены (яны таксама праводзяцца штогод), атрымліваеш дазвол працаваць далей. Пішам канспекты, займаемся самападрыхтоўкай — няважна, год ты працуеш ці дваццаць. Акрамя таго, калі ёсць патрэба, нас могуць выклікаць і на тушэнне пажараў, бо першапачатковую падрыхтоўку ўсе праходзяць аднолькавую.

АД МЯЧА ДА ЭКСКАВАТАРА

Тым часам калегі Паўла пачынаюць працу. Перабіраюцца на другі бераг, адчэпліваюць боны, акуратна перацягваюць іх на адзін бок канала. Сярод камякоў нафты з сарбентам заўважаем яркі прадмет — чырвоны гумовы мячык.

— У нас хутка будзе цэлая калекцыя такіх, — смяецца адзін з вадалазаў. — Футбольныя і іншыя мячы — пэўна, самая частая наша знаходка. Збіраем іх, а потым выкарыстоўваем як абмежавальныя буі на вадаёмах.

Пытаемся, што яшчэ можна знайсці на дне. Па словах ратаўнікоў, часта трапляюцца рознага роду прылады для плавання — ласты, трубкі, маскі... Але бываюць і ўнікальныя знаходкі. Аднойчы на дне ракі адшукалі каштоўны чайны сервіз, зроблены ў Крыме. Пад тоўшчай вады хаваюцца не толькі дробныя рэчы. Нярэдка ратаваць прыходзіцца буйную тэхніку. Якраз непадалёк на адным з кар'ераў пад ваду пайшлі... смеццявоз і два экскаватары. Шматтонныя машыны трэба было абвязаць стропамі, ачысціць ад глею і грунту, якім іх засыпала пры абвале, і падняць на паверхню.

Гідракасцюм і акваланг — без іх не абысціся, але карыстацца даводзіцца не вельмі часта.

Фота Надзеі БУЖАН.

Вадалазы заўсёды працуюць у пары: адзін на вадзе, другі — падстрахоўвае.

ГАДЗІНЫ Ў КНІЖЦЫ...

— Пасля школы я паступіў у політэхнічны каледж у Маладзечне, а потым у Гомельскі інжынерны інстытут МНС на спецыяльнасць «інжынер па папярэджанні і ліквідацыі НС» завочнага аддзялення. Праца ратаўніка натхняла, магчыма, з-за авантурнага характару, — смяецца хлопец. — На першым курсе мне патэлефанавалі з аддзела кадраў Маладзечанскага аддзела па надзвычайных сітуацыях і прапанавалі работу. Так у 19 гадоў я пайшоў працаваць ратаўніком.

Раней у Маладзечне дыслацыравалася звычайная пажарна-аварыйная ратавальная часць. Некалькі гадоў таму было вырашана стварыць у Мінскай вобласці спецыяльны атрад, у склад якога ўвайшлі ўжо і такія службы, як медыцынская, выбуховатэхнічная, хімічнай і радыяцыйнай абароны і, нарэшце, — вадалазна-ратавальная. Пачалі праводзіць адбор кандыдатаў у кожную з іх. Да патэнцыяльных вадалазаў прад'яўлялі вельмі сур'ёзныя патрабаванні, асабліва ў плане здароўя. Але Павел вырашыў падацца менавіта туды.

— Працэс навучання для працы ў вадалазна-ратавальнай службе самы цікавы з усіх, якія ёсць у МНС, — кажа Павел. — Узяць, напрыклад, тэорыю: мы пісалі канспекты па ўмоўных абазначэннях, якімі карыстаюцца вадалазы, практыкаваліся ў апусканнях у самым розным рыштунку — усё гэта незвычайна для Беларусі. Пасля здачы экзаменаў атрымалі спецыяльны дакумент — вадалазныя кніжкі. Там фіксуецца кваліфікацыя (я, напрыклад, вадалаз другога класа, а першы даюць інструктарам) і колькасць адпрацаваных гадзін.

...І АДПАЧЫНАК ПАД ВАДОЙ

Трэба сказаць, што беларускіх вадаёмаў Паўлу не заўсёды хапае. Хлопец распавядае, як пэўны час з таварышам працаваў на Камчатцы — дапамагаў расійскім калегам падымаць затанулыя караблі (звычайна пагранічныя катэры і рыбалавецкія судны) з фарватару. Дарэчы, менавіта там Павел паставіў уласны рэкорд глыбіні апускання — 23 метры. Ды і сам від работы быў больш складаным, чым на радзіме, — даводзілася займацца падводнай зваркай, рэзкай і іншым.

Непадалёк на адным з кар'ераў пад ваду пайшлі... смеццявоз і два экскаватары. Шматтонныя машыны трэба было абвязаць стропамі, ачысціць ад глею і грунту, якім іх засыпала пры абвале, і падняць на паверхню.

— Усё-такі мора — гэта зусім іншая гісторыя, — кажа Павел. — У беларускіх азёрах і рэках часам бачнасць такая, што кісць выцягнутай рукі не відаць. А там — прыгажосць.

Дарэчы, адпачынак Паўла таксама ў пэўным сэнсе звязаны з вадой — часам хлопец можа з'ездзіць на падводную рыбалку. Акрамя таго, у атрадзе ёсць свая вялікая спартыўная зала... А яшчэ свой вольны час Павел прысвячае жонцы і сямімесячнай дачцэ.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.
lyskavets@zviazda.by

РазМЕРКАВАННЕ

МЕСЦА «ПАД СОНЦАМ»,

ці Проста першы вопыт?

Пасля заканчэння ўніверсітэта студэнты бюджэтнай формы навучання павінны адпрацаваць два гады. Не кожнаму маладому спецыялісту шанцуе адразу атрымаць тое, што ён жадаў і пра што марыў, але і задаволеных першым працоўным месцам таксама дастаткова...

Надзея РУБЦЭВІЧ: — Пазалетась я скончыла факультэт камп'ютарных сістэм і сетак Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі па спецыяльнасці «Вылічальныя машыны, сістэмы і сеткі». Уладкавалася ў JVL-карпарацыю. Мне падабаецца месца адпрацоўкі. Тут добры калектыў, цікавыя задачы, нармальны заробак. Не трэба прыходзіць на працу а 8-й раніцы, галоўнае — адпрацаваць 40 гадзін за тыдзень. Пакуль не збіраюся змяняць гэта месца.

Антось ТКАЧУК: — Вучыўся на механіка-матэматычным факультэце Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта на кафедры тэарэтычнай і прыкладной механікі. Для размеркавання сам знайшоў працу ў прыватнай аўтамабільнай кампаніі. Яна падабалася, таму што быў добры калектыў. Месца я ўжо змяніў, бо тэрмін адпрацоўкі скончыўся, а працаваць надалей там мне не хацелася. На мой погляд, я вычарпаў на гэтай працы ўвесь свой патэнцыял. А цяпер шукаю сябе. Можна сказаць, што я «вольны чалавек», фрылансер.

Вольга ПАЎЛЮКЕВІЧ: — Была студэнткай філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, які скончыла летась. Зараз працую ў Цэнтры візуальных і выканальніцкіх мастацтваў «АРТ Карпарэйшн», гэта, калі прасцей, дырэкцыя кінафестывалю «Лістапад». Туды размяркоўвалася на пасаду рэдактара сайта свядома. Была гутарка, напісала тэставае заданне, усіх яно задаволіла, і мяне ўзялі. Мне падабаецца, бо я займаюся тым, што ў мяне атрымліваецца; кажуць нават, што нядрэнна. Ёсць мінусы, але плюсы пераважваюць, прынамсі пакуль. Людзі творчыя, праца цікавая. Але я не прыйшла з ніадкуль. Што датычыцца фестывалю, дык на ім я працавала перакладчыцай і была валанцёрам тры гады, таму мяне ў дырэкцыі ўжо крыху ведалі.

Юлія СУРМА: — Паля заканчэння будаўнічага факультэта Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта працую ў будаўнічай фірме. Кантора прыватная, умовы працы мне здаюцца зручнымі: няма фіксаванага пачатку і канца рабочага дня (праўда, як і часу абеду), форма адзення — свабодная. У будучыні хацела б змяніць гэта месца, бо трэба расці, ну і заробак, вядома, хацелася б атрымліваць больш высокі.

Ганна ДУДЗІНСКАЯ: — Вышэйшую адукацыю атрымлівала ў Інстытуце журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, які скончыла два гады таму. Шчыра прызнаюся, што месца для размеркавання пачала шукаць толькі на пятым курсе, да гэтага падпрацоўвала ў абсалютна іншай сферы. На пераддыпломную практыку прапанавалі пайсці ў радыёвузел ААТ «Інтэграл» з магчымасцю далейшага працаўладкавання. Так я стала рэжысёрам радыёвяшчання, а на справе — адзіным супрацоўнікам радыёвузла. Штодня выпускаю перадачу па заяўках, сумяшчаючы працу вядучага і гукарэжысёра, раблю аб'явы і штотыднёвую радыёпраграму навін. Апошні год падпрацоўваю яшчэ і ў карпаратыўнай газеце. Летась у жніўні абавязковая адпрацоўка скончылася, але я засталася: мне падабаюцца ўмовы, калектыў, задавальняе і заработная плата. У мяне нармаваны графік, свой кабінет і свабода творчасці — можна ўвасабляць любыя ідэі. Але ў будучыні змяню месца — пра гэта я ўжо даўно папярэдзіла свайго кіраўніка. Прычына ў тым, што кар'ернай «лесвіцы» тут няма зусім, тэматыка занадта вузкая, каб займацца ёю ўсё жыццё і не стаміцца ад аднастайнасці.

Настасся ЖУХАРАВА,
студэнтка IV курса
Інстытута журналістыкі БДУ.